

Центральний державний архів-музей
літератури і мистецтва України

Марта Гай
(справжнє прізвище та ім'я -
Голояд Галина Омелянівна)
(1922 – 2003),
українська письменниця

Фонд № 1296

Опис № 1
справ постійного зберігання

1950 - 2000
(крайні дати документальних матеріалів)

Зміст

Од. зб.

Передмова

Список скорочень

Іменний покажчик

I	Творчі матеріали	1 – 20
II	Листи Марти Гай	21 - 23
III	Листи до Марти Гай	24 - 40
IV	Матеріали до біографії Марти Гай	41 - 43
V	Матеріали про Марту Гай	44 - 46
VI	Образотворчі матеріали	47 - 53

Додаток № 1 – список літератури

Передмова

Марта Гай – псевдонім української письменниці Голояд Галини Омелянівни. Народилася 30 червня 1922 року в місті Львові. Батько працював в українському банку «Дністер», мати – вчителювала. Після смерті батька, мати, щоб заробити на шматок хліба, переїхала до Польщі, де їй дозволили працювати в школі.

Дитинство Галини Омелянівни пройшло в польському місті Баранові, де не було жодного українця. В гімназію мама віддала її вже до найближчого українського містечка Лежайська, хоча вона була польською. Вже через рік Марту Гай було виключено з гімназії за нешанобливі слова про Пілсудського і заборонено вчитись в гімназіях Польщі. Згодом заборону було знято і дозволено продовжувати навчання, але лише на території корінної Польщі. Тому довелось продовжувати навчання у гімназії у місті Гостинін, а потім мама перевела її в навчальний заклад сестер Уршулявок, де вона закінчила і гімназію, і лицей (1939 р.).

Літом 1939 р. вони переїжджають в хутір Теклівку на Тернопільщину, де жила вся велика родина Голоядів.

По приході більшовиків, Марта Гай вперше нелегально перейшла кордон і опинилась в Холмі, за так званою лінією Керзона. Тоді ж, осінню вона вступила в ОУН. В Холмі пройшла вишкіл молодого члена ОУН, який вела дружина Бандери, Слава та одержала відповідну медичну освіту.

В 1941 р. разом з чоловіком Голоядом М., членом ОУН, нелегально повернулись до Львова. Працювала зв'язковою, потім Провід доручив вести медичну підготовку санітарок для УПА. З переходом у глибоке підпілля в 1944 році працювала в жіночій сітці при Кураєвому Проводі.

Перші літературні спроби можна віднести до періоду роботи у підпіллі. Писала вірші, оповідання. Зимуючи (1949-1950 рр.) в горах, в осередку підпільників, підготувала свою першу збірку віршів «До зорі», надруковану після арешту (1950 р.) в підпільній організації, а потім переправлену за кордон.

Так з 1950 року почався шлях неволі і тяжких тюремних та табірних поневірянь письменниці, фінал яких вона згодом опише в другій книзі дилогії «Дорога» (1992 р.) – «Двобій з дияволом». Осуджена була на 25 років «особливо закритих таборів». Лише в 1964 році була звільнена і мала змогу повернутися на Україну.

Жила в м. Бурштин Івано-Франківської обл., де працювала слюсарем на електростанції. Там же організувала дитячий клуб «Юні охоронці природи», школу молитви, вела активне громадське життя. Писати Марта Гай ніколи не переставала. В тюрмі і таборах вірші вивчала на пам'ять, потім записувала, писала прозу.

Після звільнення робились часто обшуки і тому рукописи доводилось переховувати у друзів. Згадувала, що рукописи з табору їй дав можливість вивезти полковник КДБ Володимир Шевченко.

Всі твори письменниці – це переосмислення пережитих героїчних подій в історії України, трагедій сотень і тисяч людських доль, зокрема жінок-патріоток, це біль, сподівання і віра. В творчому доробку письменниці поетична збірка «Свіча» (1995 р.), збірка історичних оповідань для дітей «Під покровом Богородиці» (1996 р.), драма-лібрето для опери «Ярослав Осмомисл» (1998 р.), «Казка про внука» (1999 р.), кіносценарій «Серце повстанця» (1999 р.), есе «Філософія чину» (2000 р.), збірка нарисів «Україна» (2002 р.), «Вибрані твори» (2002 р.), збірка історико-філософських статей про Україну і Росію «Антропологія духа» (2002 р.) та ін.

За роботу у підпіллі нагороджена Срібним Хрестом.

Померла Марта Гай 2 січня 2003 року.

До архіву-музею документальні матеріали були передані особисто Мартою Гай та її сином Голоядом Б. протягом 1996 – 2001 рр.

Матеріали описано і включено до опису № 1. Вони нараховують 53 од. зб. за 1950 – 2000 рр.

Серед творчих матеріалів машинопис другої книги дилогії «Дорога» - «Двобій з дияволом» (1991 -1993 рр.), збірка оповідань для дітей «Під покровом Богородиці» (1994 р.), окремі оповідання, підбірки віршів (1950 -1996 рр.), драма «Симфонія світла» (1993 р.), кіносценарій «Серце повстанця» (1995 р.), лібрето опери «Князь Ярослав Осмомисл» (1998 р.), ряд статей, нарисів, філософські роздуми, спогади.

Розділи листування представлені листами Марти Гай до Голояда Б., сина, Шатилова М., невстановлених осіб та Бардин-Іваницької Г.С., Гордасевич Г.Л., Олеськіва В., Сосняк С., Шатилова М. та ін. дописувачів до Марти Гай.

На зберігання передана зовсім незначна кількість особистих документів, лише автобіографія, майже відсутні матеріали про фондоутворювачку, за винятком рецензії на кіносценарій «Серце повстанця» та декілька статей про неї.

Образотворчі матеріали представлені індивідуальними фото Марти Гай, в групі з сином та фотографіями її батьків і друзів.

Документи в розділах та підрозділах систематизовані за хронологією, листування за абеткою прізвищ адресатів і кореспондентів.

Фізичний стан документів задовільний.

Список скорочень

авт.	авторська
авториз.	авторизований
б / д	без дати
газ.	газета
журн.	журнал
ін.	інші
м.	місто
маш.	машинопис
ОУН	Організація українських націоналістів
рук.	рукопис
СПУ	Спілка письменників України
УГВР	Українська головна визвольна рада
УПА	Українська повстанська армія

Іменний покажчик

	Од. зб.
Базелюк М.	40
Бардин- Іваницька Г.С.	24, 40
Бондарук Л.	25
Бурнашова Г.В.	26
Герасимчук Г.	27
Голояд Б.М.	21, 48
Гордасевич Г.Л.	28, 50
[Динко-Филипчак І.]	29
Дорошенко Я.Ю.	30
[Дубас] М.	31
Забашта Л.І.	32
Капустін В.	46
Коваль І.	45
Лапчук І.	45
Мельничук І.Є.	33
Олеськів В.	34
Пальчак М.	50, 51
[Полек] В.Т.	35
[Ри[у]хтицька Д.]	36
Савицька О.	52
Савицький О.	52
Скрипникова Г.П.	51
Сосняк С.	37
Усикова А.	51
Цехмістер В.	51
Шатилов М.	22, 38

Затверджено
рішенням експертно-перевіральної
комісії ЦДАМЛМ України
Протокол № 8 від 29.09.2008 р.

ФОНД № 1296

Марта Гай
(справжнє прізвище та ім'я -
Голояд Галина Омелянівна)
(1922 – 2003),
українська письменниця

ОПИС № 1
справ постійного зберігання
1950 - 2000
(крайні дати документів)

Надходження згідно з актами № 70 від 07.05.1996, № 112 від 08.08.1996, № 113 від 23.08.1996, № 161 від 06.11.1996, № 3 від 06.12.1996, № 171 від 02.12.1998, № 9 від 18.01.2001.

№ пп	Заголовок справи	Дати документів	К-сть док.	К-сть арк.	Примітки
	I Творчі матеріали				
	Романи				
1.	«Двобій з дияволом». Кн. II. Маш.	1991 – 1993	1	184	
	Оповідання, новели				
2.	«Книжечка для дітей». Підбірка оповідань. Авториз. маш. з авт. правкою.	1976	1	13	
3.	«Баба Ганна», «За рідну мову», «Розмова з братом» та ін. Маш., вирізки з газ. «Галицьке слово».	1987-1996, б/д	9	24	
4.	«Казка про внука». Ч. I, II. «Бабуся і внук». [Автобіографічні оповідання.] Маш., ксерокопія з маш.	1991 – 1998, 2000	3	32	

№ пп	Заголовок справи	Дати документів	К-сть док.	К-сть арк..	Примітки
5.	«Під покровом Богородиці». Збірка історичних оповідань для дітей. Маш. з авт. правкою.	1994	1	37	
	* * *				
6.	«Картки кохання», «На прощу», «Нічне чування» та ін. [Новели.] Авториз. маш., вирізки з газ. «Галицьке слово», «Нова зоря».	1994 – 1995, б/д	4	8	
	Вірші				
7.	«За волю». Підбірка. Маш. з авт. правкою.	1950 – 1964	1	49	
8.	«Людям землі», «Пісні серця». Підбірки. Маш. з авт. правкою.	1954 – 1985	2	49	
9.	«Остання пісня». Підбірка. Маш. з авт. правкою.	1980 – 1996	1	42	
10.	«Базар», «Мені здається я зоря», «Остання колискова» та ін. окремі вірші. Авториз. маш. з авт. правкою.	1995, 1996, б/д	13	14	
	П'єси і сценарії				
11.	«Симфонія світла». Драма. Авториз. маш.	1993	1	16	
	* * *				
12.	«Серце повстанця». Кіносценарій. Авториз. маш.	1995	1	33	
	* * *				
13.	«Князь Ярослав Осмомисл». Лібрето опери. Чорновий варіант. Автограф, маш. з авт. правкою.	1998	1	41	
	* * *				

№ пп	Заголовок справи	Дати документів	К-сть док.	К-сть арк..	Примітки
14.	«Повстанське кохання». Текст телепередачі для молоді. Авториз. маш. Статті, есе, нариси	б/д	1	7	
15.	«Пам'ять». Публіцистична збірка. Маш. з вставленими фото.	1992	1	76	
16.	«Все переважить небесна мудрість», «Символ», «Українські жінки в ОУН і УПА» та ін. на суспільно-політичні теми. Авториз. маш., вирізки з газ.	1995 – 2000, б/д	11	67	
	* * *				
17.	«Стародавня легенда», «Під твою милість...». [Нариси.] Аркуші з газ. «Нова зоря», «Галицьке слово». Спогади, роздуми	1995	2	2	
18.	«Філософський щоденник». Авториз. маш.	1960 – 1992	1	53	
19.	«Розмови з сином». Авториз. маш.	1975 – 1980	1	21	
20.	«20 годин роздумів». Авториз. маш.	1980 – 1984	1	66	
	II Листи Марти Гай				
21.	Голояду Б.М. Підбірки під назвою «Листи до сина».	1974 – 1997, б/д	4	163	
22.	Шатилову М.	б/д	1	1	
23.	До невстановлених осіб за зверненням «Пане Михайле», «Пані Лесю».	січень 1995, 24 січня 1996	2	3	

№ пп	Заголовок справи	Дати документів	К-сть док.	К-сть арк..	Примітки
	III Листи до Марти Гай				
24.	Бардин-Іваницької Г.С. Додається біографічна довідка.	23 березня 1995	2	3	
25.	Бондарук Л.	1, 30 січня 1996	2	4	
26.	Бурнашова Г.В.	1994, б/д	2	3	
27.	Герасимчук Г.	19 квітня 1993	1	2	
28.	Гордасевич Г.Л.	22 листопада 1993 – 8 січня 1996	6	17	
29.	[Динко-Филипчак І.]	17 грудня 1995	2	3	
30.	Дорошенка Я.Ю.	15 лютого 1995	1	1	
31.	[Дубаса] М.	грудень 1995	1	1	
32.	Забашти Л.І.	20 серпня 1993	1	2	
33.	Мельничук І.Є.	29 листопада 1993	1	1	
34.	Олеськіва В.	9 травня 1993, 1995	2	3	
35.	[Полека] В.Т. Додаються арк.. із «Біографічного словника Прикарпаття» з довідкою про Марту Гай.	10 червня 1994	2	10	
36.	[Ри[у]хтицької Д.]	26 жовтня 1993	1	2	
37.	Сосняк С. Канада.	28 квітня 1994, 1995	2	4	
38.	Шатилова М.	30 вересня 1993 – 16 червня 1995	10	19	

№ пп	Заголовок справи	Дати документів	К-сть док.	К-сть арк..	Примітки
39.	* * * Листи шанувальників таланту Марти Гай з відгуками на її твори.	1994, 1995, б/д	4	7	
40.	* * * Дарчий напис Бардин-Іваницької Г.С. на вирізці з газ. із статтею Базелюк М. «На шлях я вийшла ранньою весною...» про Бардин-Іваницьку Г.С. Ксерокопія.	23 січня 1995	1	1	
IV Матеріали до біографії Марти Гай					
41.	Автобіографія. Авториз. маш.	1992, 1996	2	7	
42.	Листи видавництва «Просвіта», редакцій жур. «Визвольний шлях» (Лондон) та газ. «Гомін України» (Торонто) до Марти Гай про видання та публікацію її творів.	1992 – 26 травня 1995	5	7	
43.	Листи Верховної Ради України, УГВР, Івано-Франківської організації СПУ до Марти Гай про видання її творів та вітаннями до свят.	1994 – 1996	3	5	
V Матеріали про Марту Гай					
44.	Рецензія конгресу українських націоналістів (м. Львів) на кіносценарій «Серце повстанця». Маш.	грудень 1995	1	1	
45.	Коваль І. «Поетичний шедевр Марти Гай», Лапчук І. «Вечір вшанування Марти Гай». Статті про життя та творчість письменниці. Газ. «Галицьке слово», «Дністрова хвиля».	3 липня 1996, 15 жовтня 1998	2	4	
46.	Капустін В. «Сповідь росіянина». Вірш-присвята Марті Гай. Рук.	б/д	1	1	

№ пп	Заголовок справи	Дати документів	К-сть док.	К-сть арк..	Примітки
	VI Образотворчі матеріали				
47.	Індивідуальні фотографії Марти Гай.	1965, 1990-і	3	3	
	В групі з іншими особами				
48.	З Голоядом Б.М., сином.	б/д	3	3	
49.	В групі з дітьми та їх батьками, які відвідували «Школу молитви», де їх навчала Марта Гай.	[1990-ті]	1	1	
50.	З Гордасевич Г.Л. та Пальчак М.	б/д	2	2	
	Фотографії різних осіб				
51.	Скрипникової Г.П., Пальчак М., Усикової А., Цехмістер В.	1964 – 1970, б/д	5	5	
52.	Савицького О. та Савицької О. – батьків.	1965, б/д	3	3	
	* * *				
53.	Фото Срібного Хреста, яким була нагороджена Марта Гай за роботу у підпіллі ОУН.	б/д	1	1	

В даний опис № 1 з № 1 по № 53 внесено 53 (п'ятдесят три) одиниці зберігання – 131 (сто тридцять один) документ на 1119 (тисячі сто дев'ятнадцяти) аркушах.

Опис склала :
старший науковий співробітник
07.10.2008 р.

Н.С. Возна

Прийнято на державне зберігання до архіву-музею 53 (п'ятдесят три) одиниці зберігання – 131 (сто тридцять один) документ на 1119 (тисячі сто дев'ятнадцяти) аркушах.

Документи передала :
старший науковий співробітник
07.10.2008 р.

Н.С. Возна

Документи прийняла:
начальник відділу забезпечення
збереженості документів
17.11.2008 р.

Л.Д. Харалампова

Додаток № 1
до опису № 1
фонду № 1296

Список літератури
переданої до ЦДАМЛІМ України згідно з актами
№ 70 від 07.05.1996, № 112 від 08.08.1996, № 171 від 02.12.1998,
№ 9 від 18.01.2001.

№№ п/п	Автор і назва	Кількість прим.	Інв. №	Примітки
1	2	3	4	5
1.	Гай М. Дорога: Роман: Книга 1. - Івано-Франківськ: Просвіта, 1992.	1	53576	
2.	Гай М. Дорога: Роман: Книга 2. - Івано-Франківськ: Просвіта, 1992.	1	53577	
3.	Гай М. Казка про внука: З педагогіки Марти Гай. – Галич: ТзОВ «Галицька друкарня», 1999.	1	55926	
4.	Гай М. Під покровом Богородиці. – Галич: Б.в., 1996.	1	54600	
5.	Гай М. Свіча. Своїм юним друзям- старшокласникам присвячую. – Галич: Накладом автора, 1995.	1	53578	
6.	Гай М. Філософія чину. – Галич: Галицька районна друкарня, 2000.	1	55927	

№№ п/п	Автор і назва	Кількість прим.	Інв. №	Примітки
1	2	3	4	5
7.	Гай М. Ярослав Осмомисл: Лібрето до опери. – Галич: Б. в., 1998. * * *	1	54601	
8.	Галицьке слово, 1993 № 9.	1		конверт
9.	Галицьке слово, 1994 № 90.	1		конверт
10.	Галицьке слово, 1995 № 28, 29, 30, 31, 75.	5		конверт
11.	Наша віра, 1995 № 1, 5.	2		конверт
12.	Нова зоря, 1995, 11 червня.	1		конверт

Всього до списку внесено 12 (дванадцять) назви літератури у 17 (сімнадцяти) примірниках з № 1 по № 12.

Список склала :
17.11.2008

О.С. Алексеєнко,
зав. сектором друкованих видань